

Samenvatting

De gemeente heeft het 'Uitvoeringsprogramma Energie- en Warmtetransitie 2023-2026' vastgesteld. Maastricht werkt aan een Klimaatneutrale stad in 2050 en een Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030. Het uitvoeringsprogramma is bedoeld als verdere uitwerking van het landelijke Klimaatakkoord uit 2019 en schaaft de reeds ingezette koers ten aanzien van klimaatneutraliteit substantieel op. Het uitvoeringsprogramma kent vier inhoudelijke pijlers, te weten gebouwde omgeving, mobiliteit, gemeentelijke organisatie en regionale & lokale samenwerking.

Beslispunten

Het college besluit:

1. Tot vaststelling van het 'Uitvoeringsprogramma Energie- en Warmtetransitie 2023-2026'
2. Bestemming van de toegezegde rijksmiddelen voor de uitvoering van dit programma.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 14 maart 2023:

Conform.

1. Aanleiding

Vanuit het Klimaatakkoord (2019) zijn nieuwe (regie)taken voor gemeenten ontstaan, met name binnen de gebouwde omgeving en duurzame mobiliteit. Daarnaast is er een blijvende inzet op regionale samenwerking en toenemende inzet op verduurzaming van de gemeentelijke organisatie vanwege de ambities uit het coalitieprogramma.

De afgelopen jaren heeft Maastricht via de Klimaatbegroting en de zgn. Maastrichtse Energie Akkoorden proactief stappen gezet om, samen met lokale partners, de stad te verduurzamen – grotendeels op vrijwillige basis. Met het klimaatakkoord is de vrijblijvendheid verdwenen. In de komende 20 jaar zal de gemeente de aanpak structureel moeten opschalen. Stadsbreed en in alle wijken en buurten moet toegewerkt worden naar een alternatief voor aardgas. De nieuwe gemeentelijke taken worden momenteel omgezet in wetgeving: De gemeente krijgt onder andere de bevoegdheid om warmtekavels aan te wijzen voor een warmtenet (Wet Collectieve Warmtesystemen) en om een einddatum voor aardgas aan te wijzen middels Wijkuitvoeringsplannen (Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie).

De extra taken vragen veel van gemeenten. Daarom heeft het Rijk met ingang van 2022 substantieel meer geld uitgetrokken voor gemeenten om deze wettelijke taken uit te kunnen voeren. Via de meicirculaire 2022 is de eerste tranche van deze zgn. klimaatgelden uitgekeerd. Deze gelden zijn grotendeels bedoeld voor de (extra) personele capaciteit die nodig is om de transitie te doorlopen. Ook in de gemeentelijke programmabegroting zijn met ingang van 2023 aanvullende middelen vrijgemaakt voor het verduurzamen van zowel de gebouwde omgeving als de eigen organisatie.

Uitgaande van de nieuwe taken en financiële middelen start Maastricht een nieuw uitvoeringsprogramma waarin de voortvarende aanpak van de afgelopen jaren structureel wordt ingebed en opgeschaald. Binnen dit Uitvoeringsprogramma Energie- en Warmtetransitie 2023-2026 ligt de focus enerzijds op de kernopgave van de gemeente (regie gebouwde omgeving, mobiliteit, eigen organisatie) anderzijds op samenwerking met andere actoren in en rond de stad, vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid en kracht.

2. Context

Het klimaatakkoord heeft een duidelijke (regie)rol neergelegd bij de gemeenten t.a.v. gebouwde omgeving en e-mobiliteit. Voor de gebouwde omgeving is de strategie uitgewerkt in de Transitievisie Warmte (TVW, 2021), voor e-mobiliteit in eerdere besluitvorming over laadinfra en de Zero-

Emissiezone Stadslogistiek (ZES). Op regionaal niveau geldt de regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES, 2021).

Om klimaatneutraliteit te bereiken in de gebouwde omgeving staat de gemeente onder andere voor de opgave om in de komende decennia in samenwerking met stakeholders alle (circa 62.000) woningen, bedrijventerreinen en maatschappelijk vastgoed aardgasvrij te maken. Op het vlak van mobiliteit werkt Maastricht aan de invoering van een Zero-Emissiezone Stadslogistiek (ZES) per 1/1/2025 en de uitrol van laadinfrastructuur. Gemeentelijke besluitvorming hieromtrent heeft in 2021 plaatsgevonden.

In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn deze ambities herbevestigd:

- “Uitvoering geven aan de transitievisie warmte en het verduurzamen van de bestaande bebouwing, met name door isolatie van woningen.
- In navolging van de regionale energiestrategie inzetten op het verhogen van duurzame energieproductie, zoveel mogelijk via multifunctioneel ruimtegebruik, waarbij de vertaling in het centrumstedelijk gebied extra zorgvuldigheid vereist vanwege beperkingen in ruimte en multifunctioneel gebruik.
- Koers houden bij het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie door stapsgewijs het wagenpark en de gemeentelijke gebouwen verder energieneutraal te maken richting het einddoel van 2030.”

3. Gewenste situatie

Om de hierboven genoemde ambities en de vastgestelde doelen uit eerdere besluitvorming te behalen is een uitvoeringsprogramma (zie bijlage 1) opgesteld. De hoofdlijn van de aanpak is als volgt:

1. Gebouwde omgeving: Doelgroepaanpak verder vormen rondom het Klimaat huis voor woningen. Uitbreiding diensten voor specifieke doelgroepen (o.a. monumenten, MKB). Gebiedsaanpak middels Wijk Uitvoeringsplannen (WUPs) voor alle wijken in de stad (startend met vier WUPs in 2023) .
2. Mobiliteit: Bestaande aanpak ZES en Laadinfra i.s.m. Zuid-Limburg Bereikbaar voortzetten. Daarnaast E-Mobiliteit meenemen in pilot WUPs.
3. Gemeentelijke organisatie: Voortzetten aanpak gemeentelijke gebouwen en wagenpark. Bepalen van scope en routes naar doelbereik (inclusief monitoring), stimuleren klimaatbewust werken.

4. Regionale en lokale samenwerking: Regionale samenwerking binnen RES, waaronder besluitvorming t.a.v. de Regionale Structuur Warmte in 2023. Voortzetting van het lokale MEA-netwerk.
5. Programmamanagement: sturing van het programma, het opzetten van (effect)monitoring, communicatie en het organiseren van randvoorwaarden.

De beschikbare klimaatgelden vanuit het rijk (naast diverse andere rijksregelingen die zijn of worden opgetuigd), alsmede de eigen gemeentelijke middelen, zijn randvoorwaardelijk voor het halen van de ambities uit het klimaatakkoord en het coalitieakkoord.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Het is evident dat de transitie naar een klimaatneutraal Maastricht een positief effect heeft op duurzaamheid van de stad. De energievoorziening in de gebouwde omgeving, de mobiliteit in de stad en de manier van werken van de gemeentelijke organisatie zullen veranderen, dit is reeds op meerdere plekken zichtbaar en de impact hiervan zal de komende jaren alleen maar toenemen. De transitie is echter niet alleen een fysieke opgave. De recente geopolitieke ontwikkelingen hebben een energiecrisis veroorzaakt welke sterk ingrijpt in het leven van een groot deel van onze inwoners. Dit heeft de afgelopen tijd tot acute respons vanuit de gemeente geleid, denk aan de aanpak energie armoede en het recent ingestelde Noodfonds. Het uitvoeringsprogramma richt zich weliswaar primair op de fysieke ingrepen die nodig zijn om de transitie te doorlopen, maar zal dit doen met aandacht voor de sociale kant. We streven naar een inclusieve energietransitie, waarbij de bestaanszekerheid van onze inwoners een nadrukkelijk aandachtspunt is.

5. Effect op de openbare ruimte

De energietransitie is momenteel al zichtbaar in de openbare ruimte. Dit zal de komende jaren alleen maar meer worden, denk aan de aanleg van warmtenetten, het verzwaren van het elektriciteitsnet en het opwekken van duurzame energie. Dit naast de (isolatie)maatregelen die in panden zelf genomen worden. Bij ingrepen in de openbare ruimte streven wij naar synergie met andere beleidsterreinen (onderhoud, vergroening, klimaatadaptatie) en onze partners in de stad. Dit krijgt onder meer vorm in de zgn. Wijkuitvoeringsplannen (WUP) die de komende decennia voor iedere wijk worden opgesteld.

6. Personeel en organisatie

Vanwege de nieuwe gemeentelijke taken op het vlak van gebouwde omgeving en duurzame mobiliteit is behoefte aan additionele gemeentelijke capaciteit, welke wordt gedekt uit de rijksmiddelen. Als gevolg van de in omvang toenemende nieuwe taken, zal deze additionele

capaciteitsbehoefte de komende jaren toenemen. Daarnaast is voor de verduurzaming van de eigen organisatie ook capaciteitsuitbreiding voorzien (en in de gemeentebegroting 2023 opgenomen).

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Het programma heeft geen directe impact op informatiemanagement en automatisering. Wel is er behoefte aan monitoring. Dit wordt samen met Onderzoek en Statistiek opgepakt.

8. Financiën

De programmabegroting is op hoofdlijnen meerjarig uitgewerkt en hieronder afgerond per pijler samengevat.

Samenvatting begroting

Kosten	2023	2024	2025	2026
Gebouwde omgeving	€ 7.230.000	€ 4.917.000	€ 3.479.000	€ 3.929.000
Mobiliteit	€ 1.366.000	€ 1.577.000	€ 659.000	€ 644.000
Gemeentelijke organisatie	€ 1.237.000	€ 1.167.000	€ 1.167.000	€ 1.142.000
Regionale en lokale samenwerking	€ 190.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000
Programma management en randvoorwaarden	€ 355.000	€ 420.000	€ 470.000	€ 420.000
TOTAAL	€ 10.378.000	€ 8.221.000	€ 5.915.000	€ 6.275.000
waarvan formatie	€ 1.459.000	€ 1.982.000	€ 2.194.000	€ 2.494.000

Zoals eerder aangegeven heeft het Rijk met ingang van 2022 substantieel meer geld uitgetrokken voor gemeenten om het Klimaatakkoord uit te kunnen voeren. Daarnaast zal vanaf 2024 ook aanvullende projectfinanciering vanuit het Rijk worden toegekend aan gemeenten die (in de loop van 2023) concrete projecten en plannen ontwikkelen. De basisfinanciering is t/m 2025 formeel toegezegd door de Minister. Zowel de basisfinanciering als de projectfinanciering zijn in de rijksbegroting opgenomen tot en met 2030. De dekking van het programma bestaat daarnaast uit al eerder vastgestelde middelen. Een overzicht van de meerjarige dekking is hieronder opgenomen. Eventuele niet compensabele BTW zal worden voldaan uit de beschikbare budgetten.

Samenvatting dekking

	2022	2023	2024	2025	2026
Gemeentebegroting		€ 4.213.770	€ 1.763.770	€ 1.763.770	€ 1.763.770
<i>Klimaatbegroting</i>		€ 578.770	€ 578.770	€ 578.770	€ 578.770
<i>PB2023 Gebouwde omgeving</i>		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
<i>PB2023 Gemeentelijke organisatie</i>		€ 885.000	€ 885.000	€ 885.000	€ 885.000
<i>Noodfonds middellange termijn</i>		€ 2.450.000			
Rijksmiddelen		€ 6.598.968	€ 4.275.041	€ 3.970.769	€ 3.600.000
<i>Rijksbijdrage basisfinanciering</i>	€ 675.210	€ 2.340.828	€ 2.362.062	€ 2.383.297	€ 2.400.000
<i>Rijksbijdrage ZES</i>		€ 387.472	€ 387.472	€ 387.472	
<i>Rijksbijdrage projectfinanciering</i>			€ 1.200.000	€ 1.200.000	€ 1.200.000
<i>Regeling Lokale Aanpak Isolatie</i>		€ 570.668	€ 325.507		
<i>SPUK Energie Armoede middellange termijn</i>		€ 3.300.000			
Subsidies, incidentele middelen, overloop etc.	€ 234.106	€ 1.004.028	€ 263.508	€ 343.508	€ 343.508
TOTAAL	€ 909.316	€ 11.816.766	€ 6.302.319	€ 6.078.047	€ 5.707.278

Collegevoorstel

Voor de aangekondigde rijksbijdragen (projectfinanciering) is een conservatieve (lage) schatting gehanteerd. De meerjarenbegroting is onder voorbehoud van toekenning hiervan en zal aan de beschikbare dekking worden aangepast. Over de gehele looptijd van het programma geldt dat inkomsten (m.n. rijksbijdragen) en uitgaven niet per sé in hetzelfde jaar plaatsvinden. Er zal daarom gebruik gemaakt worden van overloop tussen jaren. De restantgelden over 2022 zullen, conform besluit bij de Bestuursrapportage, worden opgenomen in de reserve overloop. In de eerste Berap zullen wij voorstellen een separate bestemmingsreserve te vormen.

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

Het uitvoeringsprogramma is een uitwerking van eerder vastgestelde gemeentelijke beleidsplannen (Klimaatbegroting 2018, TVW 2021, RES 2021), besluitvorming door de Raad (ZES) en College (Laadinfra). In al deze processen heeft overleg met diverse partijen plaatsgevonden.

11. Voorstel

Het college besluit:

1. Tot vaststelling van het 'Uitvoeringsprogramma Energie- en Warmtetransitie 2023-2026'
2. Bestemming van de toegezegde rijksmiddelen voor de uitvoering van dit programma.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Uw college zal regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. Uiterlijk in 2025 zal een tussentijdse evaluatie worden uitgevoerd, op basis waarvan een vervolgaanpak voor de periode na 2026 wordt voorbereid.